

Publieksvriendelijke samenvatting milieueffectrapport omgevingsvisie Oss

1.1 Leeswijzer samenvatting

Dit is een samenvatting van het milieueffectrapport bij de Omgevingsvisie van gemeente Oss. In deze samenvatting staat:

- wat is een 'milieueffectrapport'
- waarom is er een milieueffectrapport voor de omgevingsvisie
- hoe beoordelen we de omgevingsvisie in dit rapport
- wat staat er in de omgevingsvisie in het kort
- welke gevolgen heeft het beleid van de omgevingsvisie
- in hoeverre kan de gemeente de gestelde doelen halen (doelbereik)

We geven aan dat de gemeente de ontwikkelingen in de gaten houdt en regelmatig bekijkt of een aanpassing van het beleid nodig is. Dit om te zien of de gemeente de doelen haalt en of het beleid nog past bij de gemeente.

1.2 Het milieueffectrapport: MER

In Nederland bestaan veel wetten en regels over de ruimte waarin mensen wonen, werken en ontspannen. Vanaf 1 januari 2024 staan de regels samen in een nieuwe wet: de Omgevingswet. De regels gaan over de fysieke leefomgeving. Dat wil zeggen alles wat buiten is te zien, te horen en te ruiken. Om te werken met de Omgevingswet kunnen overheden verschillende hulpmiddelen gebruiken. Die noemen we ook wel instrumenten. Een van de instrumenten is de milieueffectrapportage (MER).

Een MER is belangrijk. Het zorgt er namelijk voor dat we goed nadenken over hoe plannen en projecten invloed hebben op het milieu. Of het nu gaat om nieuwe wegen, een bedrijventerrein, of een plek voor windturbines. MER helpt ons om te begrijpen wat de gevolgen kunnen zijn.

Het maken van een gemeentelijke omgevingsvisie is onder de Omgevingswet in veel gevallen verplicht. Dat is het geval voor de omgevingsvisie van gemeente Oss. Een omgevingsvisie beschrijft hoe we kijken naar de fysieke leefomgeving voor de hele gemeente tot aan het jaar 2040. De omgevingsvisie maakt allerlei ontwikkelingen mogelijk, zoals woningbouw of de uitbreiding van bedrijventerreinen. Het beschrijft bijvoorbeeld ook wat de gemeente wil met recreatie en toerisme.

Sommige van die ontwikkelingen hebben grote gevolgen voor de omgeving. Dat kan positief zijn, maar ook negatief. Ontwikkelingen uit deze omgevingsvisie kunnen ook belangrijke gevolgen hebben voor natuurgebieden, zoals Natura 2000-gebieden. Volgens de wet is het dan verplicht om te onderzoeken wat de (milieu)effecten van deze ontwikkelingen zijn. De resultaten daarvan beschrijven we in dit milieueffectrapport (MER).

Het doel van het MER is om te laten zien wat de gevolgen van de omgevingsvisie op de leefomgeving zijn. De gemeenteraad kan bij het vaststellen van de omgevingsvisie de informatie uit het MER gebruiken. Zo wegen de milieubelangen mee bij het besluit over de omgevingsvisie.

In dit MER kijken we niet alleen naar de 'traditionele' milieuthema's, zoals water, bodem, natuur en cultuurhistorie. We kijken ook naar thema's als wonen, voorzieningen en vestigingsklimaat. Dit vindt de gemeente Oss belangrijk en het sluit aan bij de Omgevingswet.

1.3 Hoe beoordelen we de effecten van de omgevingsvisie?

Eerst kijken we hoe de situatie in Oss nu is (de huidige situatie). En hoe deze zou veranderen zónder het beleid uit de omgevingsvisie. Dit heet de autonome ontwikkeling. De huidige situatie en autonome ontwikkeling samen is de referentiesituatie. Dit is de situatie van 2040 als er geen omgevingsvisie zou zijn. Het MER beschrijft de effecten van de omgevingsvisie ten opzichte van deze referentiesituatie. De referentiesituatie staat in bijlage 1 van het MER.

De omgevingsvisie beschrijft in grote lijnen welke keuzes de gemeente maakt voor de lange termijn. In de omgevingsvisie staan niet voor ieder doel al duidelijke maatregelen. Dit zorgt ervoor dat we de effecten niet kunnen berekenen. We kunnen ze wel beschrijven op basis van een oordeel van deskundigen. Voor verschillende onderwerpen beoordelen we wat de invloed is van de omgevingsvisie, namelijk:

- een licht positieve invloed
- een positieve invloed
- een beperkte invloed
- een licht negatieve invloed
- negatieve invloed

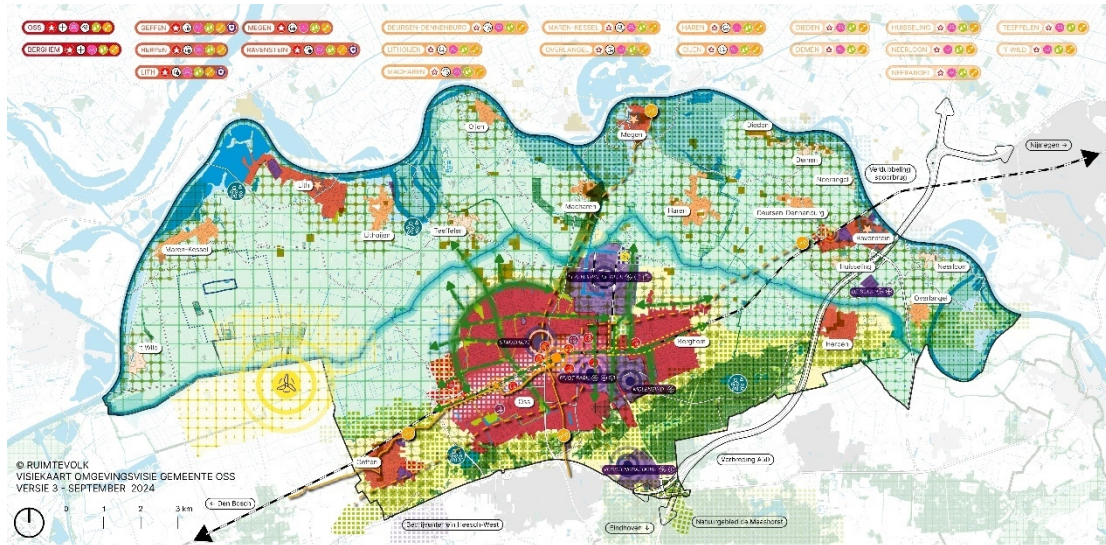
Vaak heeft de omgevingsvisie niet alleen een (licht) positieve invloed, maar ook een (licht) negatieve invloed op een onderwerp. Dat komt omdat er veel verschillende keuzes in de omgevingsvisie staan voor verschillende doelen. Een voorbeeld hiervan is dat de gemeente wateroverlast en hittestress wil verminderen door meer groen aan te leggen. Tegelijkertijd wil de gemeente ook meer huizen bouwen. Dat zorgt weer voor meer stenen, wat zorgt dat een gebied heter wordt en minder water kan opvangen.

1.4 De omgevingsvisie

De omgevingsvisie bestaat uit drie onderdelen: het toekomstverhaal, vier kernambities en een uitwerking per gebied. Het toekomstverhaal beschrijft het toekomstbeeld van de gemeente Oss in 2040. Daarvoor zijn vier kernambities vastgesteld. De vier kernambities voor Oss zijn:

- Oss groeit
- Groen Oss
- Duurzaam Oss
- Ondernemend en uitnodigend Oss

De visiekaart hieronder laat de gewenste ontwikkelingen zien van de gemeente Oss tot 2040.

Figuur 1 De visiekaart van Oss (versie 3 - september 2024)

De omgevingsvisie legt ook uit wat dit betekent voor de verschillende gebieden in de gemeente.

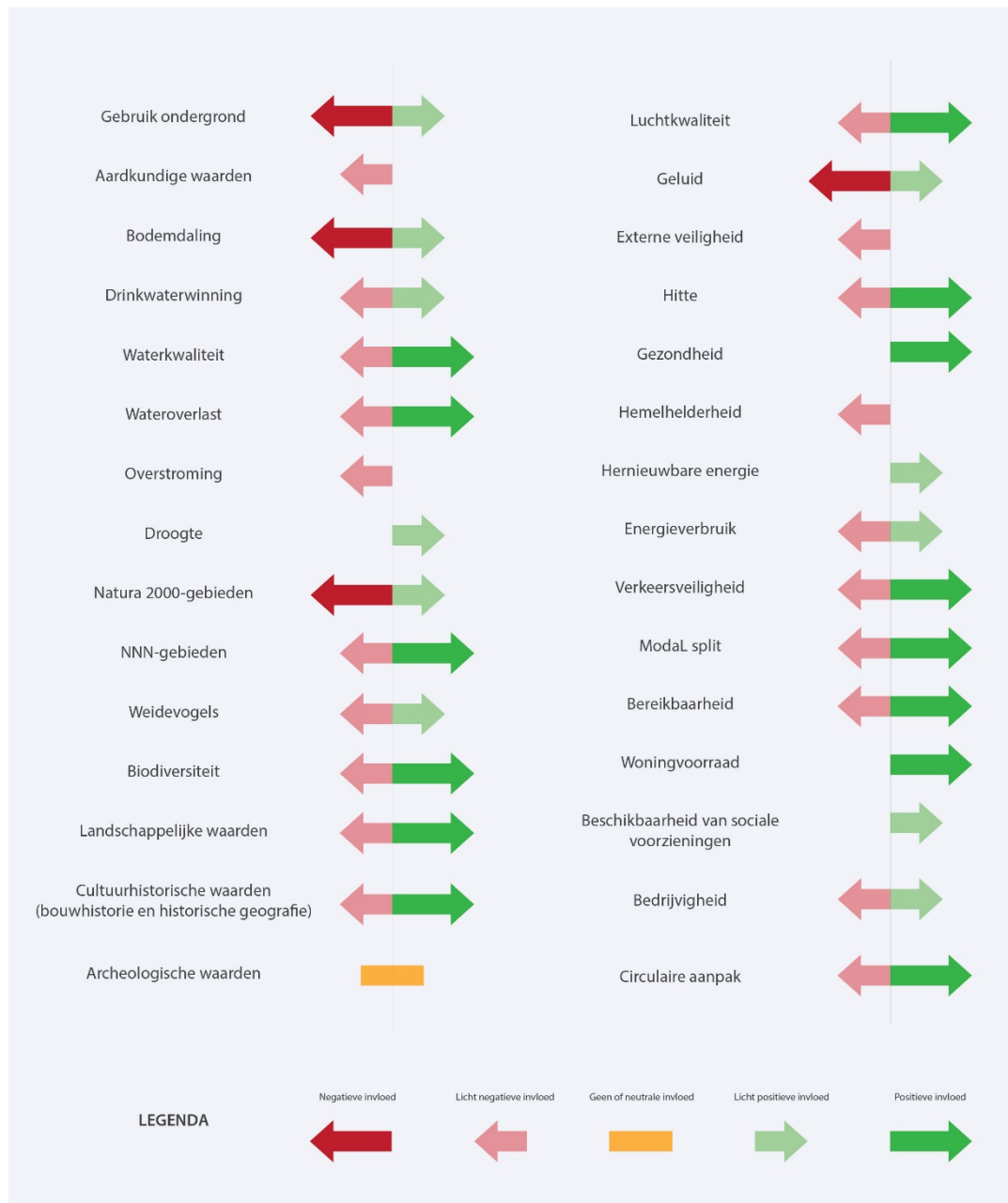
De omgevingsvisie maakt onderscheid in drie gebieden:

- Stedelijk gebied Oss-Berghem (dit omvat de kernen Oss en Berghem)
- Stadjes en Kernen (dit omvat de hoofdkernen Geffen, Herpen, Lith, Megen en Ravenstein, en de andere dorpse en landelijke kernen)
- Buitengebied (dit beslaat het Maasoevergebied, de polder en het dekzandgebied)

Meer inhoud en details van de keuzes die de gemeente maakt vindt u in de tekst van de omgevingsvisie zelf.

1.5 Beoordeling omgevingsvisie

In onderstaande figuur is te zien welke invloed het beleid uit de omgevingsvisie heeft op verschillende thema's. Daarbij is het voor veel thema's zo dat we zowel een (licht) negatieve als een (licht) positieve invloed verwachten. Dit is te zien aan de rode en groene pijlen. Als we verwachten dat het beleid in de visie geen positieve of negatieve invloed heeft op een thema dan is dat te zien aan een gele streep.

Figuur 2 Overzicht beoordeling omgevingsvisie

De omgevingsvisie heeft nergens alleen maar een **negatieve invloed**.

Op enkele thema's heeft de omgevingsvisie een negatieve invloed, maar daar staat ook weer een **licht positieve invloed** tegenover. Dat geldt voor de thema's:

- gebruik ondergrond
- bodemdaling
- Natura 2000-gebieden
- geluid

Voor de indicator geluid geldt bijvoorbeeld een negatieve invloed door de groei van het aantal inwoners. Er is daardoor meer wegverkeer dat zorgt voor meer verkeerslawaai. De maatregelen voor meer fietsen en wandelen en autoluwe straten hebben juist een positieve invloed.

Wel heeft de omgevingsvisie een **licht negatieve invloed** op aardkundige waarden, overstroming, externe veiligheid en hemelhelderheid. De nieuwe woningen in de stad Oss en de andere kernen zorgen daarvoor.

Ook is er een aantal thema's waarop we een **voornamelijk positieve en beperkt negatieve invloed** verwachten als gevolg van de omgevingsvisie. Dit zijn:

- waterkwaliteit
- wateroverlast
- NNN-gebieden (Natuurnetwerk Nederland)
- biodiversiteit
- landschappelijke waarden
- luchtkwaliteit
- hitte
- verkeersveiligheid
- modal split (de verdeling over verschillende manieren van vervoer)
- bereikbaarheid
- bedrijvigheid
- circulaire aanpak

Bedrijvigheid bijvoorbeeld hebben we positief beoordeeld, omdat er voorwaarden zijn aan het aanpassen van bestaande bedrijventerreinen. Tegelijkertijd zal er uiteindelijk meer vraag dan aanbod zijn, waardoor we verwachten dat er niet voldoende ruimte op bedrijventerreinen zal zijn voor nieuwe bedrijven.

We beoordelen de invloed van de omgevingsvisie als **licht positief** voor de thema's droogte, hernieuwbare energie en beschikbaarheid van sociale voorzieningen.

Er zijn ook thema's waarvoor we de invloed van de omgevingsvisie als **positief** beoordelen, namelijk voor gezondheid en woningvoorraad. Voor het thema gezondheid komt de positieve invloed door de ruimte die de omgevingsvisie biedt aan meer groen en langzaam verkeer. Dat zet mensen aan tot beweging.

Op het thema archeologische waarden heeft de omgevingsvisie **geen of een beperkte invloed**.

Op een paar onderwerpen heeft de omgevingsvisie waarschijnlijk een negatieve invloed. Of de omgevingsvisie uiteindelijk ook echt negatieve gevolgen op die thema's heeft, hangt af van de werkelijke invulling ervan. Soms kunnen we dit in de omgevingsvisie al verder uitwerken, bijvoorbeeld door de verschillende doelen nog wat duidelijker te maken. Om hier meer grip op te krijgen, hebben we in het milieueffectrapport ook aanbevelingen gedaan.

1.6 Doelbereik

Het MER beschrijft ook of de doelen voor 2040 te halen zijn met het beleid uit de omgevingsvisie. Dit is de beschrijving van het doelbereik. Hiervoor beoordeelden we de kernambities uit de omgevingsvisie en de onderliggende ambities die daarbij horen (zie ook tabel 1). Daarbij hebben we gekeken naar bestaand beleid en maatschappelijke trends. En ook in hoeverre de gemeente Oss zelf invloed heeft op het halen van doelen. De onzekerheid daarover wordt bijvoorbeeld groter als de gemeente afhankelijk is van andere partijen. Denk bijvoorbeeld aan de rijksoverheid, het waterschap, projectontwikkelaars, woningcorporaties en particuliere woningeigenaren.

Tabel 1 Kernambities en subambities uit de omgevingsvisie

Kernambitie	Subambitie
1. Oss groeit	Groei van de gemeente (8500 woningen)
	Sterke en goed verbonden voorzieningen
	Goed en gezond bereikbaar
2. Groen Oss	Landschappelijke waarden en cultuurhistorie als dragers
	Buitengebied in balans
	Groen altijd dichtbij
3. Duurzaam Oss	Stad en land als spons: klimaatbestendig in 2050
	Ruimte voor duurzame energie: energieneutraal in 2050
	Circulair denken en doen: circulair in 2050
4. Ondernemend en uitnodigend Oss	Sterk en onderscheidend in pharma en life sciences
	Een vitale en gezonde economie
	Recreatie en toerisme als kans voor lokale economie en leefkwaliteit

We verwachten dat de gemeente veel van haar doelen kan bereiken met het beleid in de omgevingsvisie. Daarbij speelt wel meer of minder onzekerheid op bepaalde punten.

Bij de kernambitie 'Oss groeit' verwachten we dat groei van de gemeente gaat lukken. Er zijn al concrete plannen voor een groot deel van die gewenste groei (in aantallen woningen). De kans dat er goede en gezonde bereikbaarheid en sterke en goed verbonden voorzieningen zijn in 2040 schatten we iets lager in. Vooral voor voorzieningen geldt dat de gemeente erg afhankelijk is van andere partijen. Zoals de beschikbaarheid van huisartsen en de betrokkenheid van de (vergrijzende) bevolking om voorzieningen in stand te houden.

De kernambitie 'Groen Oss' maakt duidelijk beleid om de landschappelijke waarden en cultuurhistorie te beschermen. Het is onzeker hoe dit in de praktijk uit zal pakken bij woningbouw en andere plannen. De gemeente investeert in groen dichtbij met verschillende maatregelen. Maar de beschikbare ruimte is een probleem, omdat ook de andere thema's behoefte aan ruimte hebben (woningbouw, mobiliteit, bedrijvigheid, energietransitie, etc.). De balans van het buitengebied hangt af van (samenwerking met) andere partijen, landelijk beleid en wet- en regelgeving. Ook hier speelt de behoefte aan ruimte in het buitengebied een rol. Er moet veel gebeuren en het is de vraag hoe we dat allemaal 'in balans' kunnen inpassen.

We schatten het doelbereik voor de kernambitie Duurzaam Oss wat lager in. Dat komt vooral omdat het óf ontbreekt aan concreet beleid óf omdat er veel onzekerheid is. De gemeente wil klimaatbestendig zijn en noemt daarvoor ook meerdere maatregelen. Toch blijft ze daarbij afhankelijk van andere partijen. Het is nog onduidelijk hoe de gemeente ervoor gaat zorgen om in 2050 energieneutraal te zijn. Bovendien is de gemeente ook hierbij afhankelijk van andere partijen. Dat maakt de mate van onzekerheid groot. Om circulair te zijn in 2050 heeft de gemeente het vooral over 'inzet op' en 'stimuleren van'. Dat zijn geen heel duidelijke of harde doelen of maatregelen. De vraag naar grondstoffen en producten neemt toe. Dat kan nog lang niet allemaal 'circulair' gerealiseerd worden. Hier is de gemeente nog sterker afhankelijk van andere partijen. En dus is het behalen van de doelstelling onzeker.

De omgevingsvisie bevat behoorlijk wat concrete maatregelen voor de kernambitie 'Ondernemend en uitnodigend Oss'. We denken dat deze kernambitie grotendeels te halen is. De gemeente wil sterk en onderscheidend zijn en zet daar ook met maatregelen op in. Het blijft wel onzeker hoe bedrijven zich ontwikkelen. De gemeente kan vooral goede voorwaarden scheppen, maar heeft beperkte invloed. Ook voor het ontwikkelen en behouden van een vitale en gezonde economie heeft de gemeente maatregelen opgenomen in de visie. Of er na herstructurering en verbetering daadwerkelijk genoeg ruimte blijft voor bedrijven is onzeker.

Het doel om recreatie en toerisme in te zetten als kans voor lokale economie en leefkwaliteit lijkt haalbaar.

1.7 Monitoring en evaluatie van beleid

De omgevingsvisie is nu klaar, maar niet af. De gemeente kijkt regelmatig of ze nog op de juiste weg zit. Nieuwe inzichten en opgaven vragen om steeds opnieuw te kijken naar het nut van het beleid en de rol die de gemeente speelt. Om snel aan te kunnen passen, houdt de gemeente de ontwikkelingen in de gaten (monitoren) en kijkt of een aanpassing van het beleid nodig is (evalueren). Als blijkt dat een ambitie niet te halen is, kan de gemeente hiervoor beleid aanpassen. Bijvoorbeeld door extra maatregelen te nemen of door de omgevingsvisie aan te passen. De gemeente doet dit regelmatig, namelijk elke collegeperiode. Op deze manier zorgt zij ervoor dat de omgevingsvisie blijft aansluiten bij wat er nodig is en wat er gebeurt in de gemeente.